VĨNH BIỆT CHA NGHĨA PHỤ

Linh Muc Giuse KHỔNG NĂNG BAO

Deacon Trần Công Huấn

Sự thường ở đời khi được hỏi về người cha của mình thì ai ai cũng nghĩ ngay đến những điều cao cả hay những đức tính trổi vượt mà người con đó nhìn thấy nơi người cha, nhất là khi nói về một người cha đã nằm xuống. Ở bên nước Mỹ nếu bạn hỏi một đứa trẻ nghĩ gì về cha nó thì hầu như chắc chắn bạn sẽ được câu trả lời: *Cha tôi là một HERO hay Cha tôi là một ROLE MODEL*…Hôm nay tôi viết về CHA NGHĨA PHỤ của tôi vừa vĩnh viễn nằm xuống vào ngày 22 tháng Bảy, 2015 vừa qua. Ngài không phải là một Hero cũng chẳng phải là một Role Model nhưng Ngài là một Linh mục đời đời của Chúa Kitô và đã trung thành với Ơn gọi đó suốt 47 năm trong số 77 năm sống trên trần gian này, **Cha Cố Giuse Khổng Năng Bao.**

CHA BỐ

Tôi vào Tiểu Chủng Viện Qui nhơn tháng Tám năm 1966 lúc cha Chính Trịnh Hoài Ân tạm thời làm Giám đốc (và năm sau cha Huỳnh Toà thay thế) để chờ đợi Cha Paul Huỳnh Đông Các (sau này là ĐGM) du học nước ngoài trở về. Trong thành tích biểu 1966 và

1967 tên của tôi ở lớp đệ thất có cha Luy Cao Đức Thuận là cha bảo trợ. Bởi vì cha Thuận là cha sở Gx Phú thạnh đã giới thiệu tôi đi tu và tự nhiên cha sở thì được coi là cha bảo trợ mà tiếng bình dân gọi là cha Bố. Tháng Sáu năm 1968 cha Khổng năng Bao vừa chịu chức Linh mục sau khi mãn ĐCV Xuân bích Huế được Đức cha Dominico Hoàng Văn Đoàn chỉ định về dạy học ở TCV Quinhon, năm đó tôi học lớp đệ lục. Tôi và Đỗ Thái (RIP) cùng vào TCV năm 1966 từ Gx Phú thạnh và cùng phải học hai năm đệ thất thành ra Thái và tôi được gọi là lớp 1967. Bố mẹ tôi người Bắc điạ phận Phát diệm di cư năm 1954. Gặp cha Bao ở TCVQN bố mẹ tôi được biết cha cũng là người Phát diệm. Đến khi trò chuyện kể tên một số các nhân vật tiếng tăm trong giới nhà tu gốc Phát diệm cả bố tôi và cha Bao cùng nhận có họ hàng với người đó, thành ra hai người nhận nhau là bà con. Đúng như người đời thường nói: thấy người sang bắt quàng làm họ. Thế là tôi được passé sang làm nghĩa tử của cha Giuse Khổng Năng Bao mà không một lời từ giã cha Luy Cao Đức Thuận lúc này đang làm Giám đốc Nha TUQĐ trong Saigon. Vừa chịu chức Linh mục xong cha Bao nhận bài sai làm giáo sư TCV và bố mẹ chú Huấn ngỏ lời xin cha đỡ đầu cho cháu dầu gì cũng là người làng và có họ xa xa. Một cách mặc nhiên tôi trở thành nghĩa tử đầu tiên hay là trưởng nam của cha Bố Khổng Năng Bao lúc tôi được 13 tuổi. Vào năm sau 1969 cha Bố dẫn chú Trần Đức Nam từ Gia kiệm Xuân lộc nhập học TCV Quinhon, chú Nam nay là cha Nam trở thành nghĩa tử thứ hai của cha Bố dưới tôi hai lớp. Vào ngày tựu trường 15 tháng Tám, 1969 Cha Bố và chú Nam từ Sài gon ra Quinhon trễ sau khi danh sách của 60 chú lớp đệ thất đã kết thúc xếp thứ tự theo vần từ A – Y. Cha Bố không kịp thông báo cho Văn phòng TCV nên chú Nam không có tên trong danh sách. Khi được bổ túc để nhận chỗ trong nhà ngủ nhà cơm phòng học thì tên chú Nam bị xếp cuối cùng là người thứ 61đứng sau chú Ý, bây giờ là cha Phạm Hữu Ý ở Nauy. Tiếp đến năm thứ ba làm giáo sư TCV tức năm 1970 cha lại dẫn thêm một chú nữa lần này là đứa cháu gọi ngài bằng chú ruột từ Phú nhuận Sài gòn ra tu ở Qui nhơn, đó là Khổng Kim Quang. Rồi năm 1971là năm cuối dạy học, cha lại dẫn một chú nữa tên là Hồ Sơn Hải cũng từ miền Nam ra tu ở miền Trung. Sau này nghe nói ở TCVQN mỗi cha Giáo được ưu tiên giới thiệu một chú vào thẳng mà không phải qua thi tuyển, cũng giống như trường hợp chú Nguyễn Huy Điệp (hiện là cha sở Đồng tre) con cha Nguyễn Trường Cửu từ Xóm mới Saigon ra Quinhon đi tu. Viết đến đây tôi nhớ lại chuyện vui này do Diệp (New Jersey) bạn cùng lớp 1967 kể lại. Có thể câu chuyện không hợp với chủ đề bài viết nhưng xin được mở ngoặc một chút dành riêng cho các CCS lớp 1967. Cũng tại vì cái vụ “free admission” của các chú con cha Giáo mà xảy ra sự việc này: ĐIỆP dành chỗ của DIỆP. Chuyện như sau: Chú Lê Ngọc Diệp trúng tuyển kỳ thi năm 1967 nên có tên trong danh sách nhập học còn chú Nguyễn Huy Điệp không thi mà cha Cửu lại thông báo trễ (giống như trường hợp cha Bao và chú Nam) nên Điệp không có tên trong danh sách đệ thất năm đó. Ngày tựu trường các chú đi nhận giường trong nhà ngủ chú nhỏ, là dãy

nhà tôn đầu tiên từ cổng trường trên đường Trần Hưng Đạo đi vào, chỉ có một cái giường dán tên DIỆP (hồi đó không viết tên họ). Chú Điệp đến trước nhận chỗ của mình. Chú Diệp đến sau không có chỗ. Dành qua dành lại cuối cùng phải đi tìm thày Minh giám thị giải quyết… Trong số nghĩa tử của cha Bố còn một chú nữa tên là Nguyễn Văn Chương ở Quảng ngãi. Chương vào ra năm nào tôi không nhớ. Đó là tất cả những người con thiêng liêng cha Bố đỡ đầu cho đi tu với niềm ước mong được tiếp nối gót chân ngài bước lên bàn thánh. Rồi biến cố1975 xảy ra. Các chú từ 1970 trở lên được gọi về TCV tiếp tục học. Từ 1971 trở xuống tự động lui binh trong đó có Hồ Sơn Hải. Thế là đám nghĩa tử tồn tại cho đến gần những ngày cuối cùng trước khi giải thể ĐCVLS/QN còn lại ba người là Quang, Cha Nam và tôi. Cả ba cùng từ giã quê hương yêu dấu ngàn đời nơi đó có cha Bố. Không biết sau này khi chúng tôi rời xa Giáo phận Qui nhơn còn ngài gia nhập Giáo phận Xuân lộc có nhận thêm nghĩa tử nào không vì không nghe ngài nói gì mà tôi cũng chẳng hỏi. Hay là don’t ask don’t tell (không hỏi thì không nói). Khoảng năm 1976 là thời gian vừa tu học vừa làm ruộng ở Làng sông, một bữa nọ lúc đang xay lúa giã gạo ở hành lang giữa dãy nhà cơm và nhà bếp gần phòng của các bà, Dì Thấu Dì Tế bà Dần bà Quang (cả bốn đều RIP) thì một ông thầy gọi tôi bảo có khách đến gặp mà là khách nữ đang chờ trên phòng cha Giám đốc. Tôi ngạc nhiên làm gì có khách nào vì quen biết ai đâu ngoài trừ những giáo dân quanh xóm ở xứ Tân dinh thỉnh thoảng vào trường giúp các thày cắt lúa đập lúa. Cảm giác vừa vui vui vừa hồi hộp e rằng có sự lầm lẫn nào chăng, tôi cứ mặc nguyên bộ đồ lao động đội nón lá lên phòng khách. Một cô gái trẻ, trẻ hơn tôi độ mấy tuổi nước da trăng trắng khuôn mặt xinh xinh tên Thanh nhà ở Tân dinh xưng mình trước đây đi tu dòng MTG và là con cha Bố Khổng năng Bao. Thanh muốn nhận họ hàng linh tông và gọi tôi bằng anh thay vì bằng thầy. Lần đầu tiên một người con gái không cùng huyết tộc gọi tôi bằng anh. Thêm một cảm giác thú vị bất ngờ. Hoá ra cha Bố của mình có nhận một cô đệ tử làm con tinh thần mà dấu. Hay là tại vì chưa kịp giới thiệu. Không cho biết cũng đúng thôi bởi lẽ biết đề làm gì. Thế rồi Làng sông giải tán. Quy nhơn cũng vậy. Anh em tan đàn xẻ nghé. Thời gian này cha vẫn còn lao động biền biệt phương xa, người con thiêng liêng duy nhất của cha Bố mang họ Evà cũng biến mất trong trí nhớ của tôi.

GOLDEN JUBILEE - Lễ Vàng 50 năm Thiên Chức Linh mục

Cách đây mấy tháng cha Nam từ Canada gọi điện thoại cho tôi đề cập tới năm 2018 là đúng 50 năm kỷ niệm cha Bố thụ phong Linh mục và mừng Thượng thọ Sinh nhật thứ 80, anh em mình phải làm một cái gì đặc biệt cho ngài. Chúng tôi trao đổi những dự định điều này điều nọ vì năm 2018 cũng là Năm Thánh Giáo phận kỷ niệm 400 năm Hạt giống

Tin mừng gieo trên mảnh đất Qui nhơn; và 2018 còn là năm có Hội ngộ Về nguồn của CCSLSQN trong và ngoài nước. Chắc chắn chúng tôi sẽ cùng về để tham dự những biến cố trọng đại này nếu không có gì thay đổi. Thế nhưng lại một lần nữa sự việc đã xảy ra ngoài ý muốn của mọi người chứng tỏ câu nói dân gian là đúng: *Người Tính không bằng Trời Tính*. Ít nhất là một trong ba sự kiện của năm 2018 sẽ không thể thực hiện được: Cha Bố không còn nữa.

Không được tổ chức lễ Vàng 50 năm Chức Linh mục để Tạ ơn Thiên Chúa và để tái khẳng định sự trung thành của mình với Chúa Kitô và với Giáo hội thì cha Bố của tôi lại tổ chức Lễ Vàng đời đời sớm hơn chương trình mà ai cũng tin rằng ngài đã làm được điều đó trong Thánh lễ An táng. Không biết có vô phép hay xúc phạm với cha Bố không khi tôi dùng cái danh từ của một người bạn chia sẻ về sự ra đi vào Nước Trời, người ấy nói rằng sau lễ Vàng lễ Ngọc là lễ Kim tĩnh. Vậy thì cha Bố của tôi sắp mừng lễ Kim tĩnh không phải 50 hay 60 năm mà là Ngàn Năm trung thành với Thiên chức Linh mục.

ĐƠN SƠ & VUI TÍNH

Chúng ta đang sống Năm Thánh hiến, khai mạc từ Chủ nhật thứ nhất Mùa Vọng và sẽ kết thúc ngày 2/2/2016. Năm Thánh hiến được đặt ra nhằm đề cao và khuyến khích những người sống đời Tận hiến, là tất cả các Nam Nữ Tu sĩ của các Dòng Tu và được hiểu bao gồm cả hàng Giám mục Linh mục và Giáo dân thuộc các Tu hội đời; nói chung tất cả những ai muốn tận hiến thân mình cho Thiên Chúa.. ĐGH Phanxico mời gọi những người đã tận hiến đời mình canh tân và củng cố lời tuyên hứa trong ngày khấn hay ngày chịu chức. Trong Tông thư của ngài gửi những người Tận hiến, Phần thứ II với Tiêu đề: *Những mong đợi cho Năm Đời sống Thánh hiến* ĐGH Phanxico đã viết: 1. *Tôi ước mong rằng hãy luôn thực hiện điều mà đã có lần tôi nói: ở đâu có các tu sĩ thì ở đó có niềm vui… Tôi ước mong rằng giữa chúng ta không có những khuôn mặt buồn rầu, những con người bực bội bất mãn, bởi vì ai buồn bã đi theo Chúa thì việc theo Chúa thật đáng buồn* (trích Tông thư ĐTC Phanxico gửi người Tận hiến, Mong ước số 1)

Cha Bố tôi là người vui tính. Đi đến đâu chưa nhìn thấy người đã nghe thấy tiếng. Tuy không dám nói ngài không có nỗi buồn rầu nhưng có thể như nhiều người nhận xét, ngài là mẫu người vô tư vô lo. Tiếng nói lúc nào cũng dõng dạc và dứt khoát như trên bục giảng của lớp học ngày xưa. Với phong cách lạc quan thoải mái giọng nói của ngài thẳng thắn và ồn ào lắm lúc khiến người đối diện phải mỉm cười vì ngài ăn nói tự nhiên quá. Người nguyên tắc khó tính có thể không thích điều này. Cha Bố biết vậy nhưng với bản chất xuề xòa ngài không coi điều đó là quan trọng. Những ai sống gần hay đã từng quen

biết cha Cố Giuse thì sẽ có một nhận xét chung này: ngài là con người đơn sơ vui tính không nề hà ngăn cách thứ bậc kẻ trên người dưới. Tôi xin đan cử những ví dụ. Vào dịp Hội ngộ Về Nguồn 2010, cuốn video đã thu được những hình ảnh của một cha Giáo già trên 70 tuổi ham vui tay xách hành lý lom khom bước ra từ chiếc xe thuê bao của anh em CCS nhóm Sài gòn về tham dự Hội ngộ. Cha Giáo già đây chính là cha Cố Giuse. Cha hiện diện trong suốt cuộc đại hội như một CCS chứ không như một cha Giáo đã một thời dạy học ở TCV môn Việt văn và Âm nhạc. Không sao! Không phân biệt cha hay con thày hay trò miễn là Hội ngộ vui vẻ. Thật cảm động khi thấy một vị Ân sư tha thiết với trường cũ với các học trò cũ nên đã trở về chốn xưa để chan hoà trong một cuộc họp mặt của CCS giống như các CCS. Một hình ảnh khác còn cảm động hơn, khi chúng tôi tập họp trong phòng khách TGM để đón chào các Đức cha thì cha Giáo già đã khiêm tốn cúi mình hôn nhẫn Đức cha Matthew và ĐC Vincent là hai CCS Giám mục đã một thời tu học vào thời gian cha Giáo dạy học ở TCV. Thế rồi chúng ta còn được nghe anh em kể chuyện rằng hành trình chuyến xe Hội ngộ năm 2010 rơi vào đúng ngày chung kết giải bóng đá thế giới giữa hai đội Hà lan và Tây ban nha diễn ra nửa đêm 11 tháng Bảy 2010. Dọc đường chiếc xe thuê bao đã đậu lại nhà một người anh em để nghỉ đêm và để những người hâm mộ bóng đá theo dõi trận chung kết. Sức khoẻ của cha Giáo già làm sao bằng anh em trẻ nên ngài đã lăn ra một góc nhà tìm giấc ngủ vội vàng để sớm mai tiếp tục hành trình. Khi thấy mọi người reo hò ầm ĩ hồi hộp theo dõi quả bóng trước khung thành một đội sắp làm bàn thì cha Giáo vẫn mắt nhắm miệng thì ú ớ hỏi mà không cần trả lời: *Đội nào thắng*? Hỏi cho có lệ vì đội nào thắng không thành vấn đề cha vẫn bình thân nằm ngủ.Trở lại năm 1968 tôi học đệ lục và cha Giáo dạy Việt văn. Chúng tôi được dạy cách làm luận, đọc và viết văn. Phân câu dứt ý chấm phảy chấm câu xuống hàng ngưng nghỉ mấy nhịp khi đọc sách nhà cơm. Đó là những bài học vỡ lòng về văn chương đã thật sự hữu ích cho chúng tôi suốt cả cuộc đời. Không thày đố mày làm nên. Công ơn của các cha Giáo thuở xưa TCV tôi còn nhớ đậm sâu trong ký ức còn hơn là các giáo sư tiến sĩ ở các lớp học của ĐCV bây giờ. Đây mới là câu chuyện độc đáo của lớp 1967 mà chắc chắn anh nào cũng nhớ. Cha Giáo có tật thức khuya hay là ngài mắc bệnh mất ngủ ban đêm thì tôi không biết. Các giờ Việt văn năm đó rơi vào buổi chiều nên có lẽ là một trở ngại: buồn ngủ. Buồn ngủ trong giờ đọc kinh giờ chầu thì còn có cách, chống tay ngủ gật không ai biết; chứ buồn ngủ trong giờ dạy học trước mặt 3,4 chục học trò thì hết cách. Thế mà cha Giáo tìm được cách chữa. Đó là ra bài tập cho các chú yên lặng làm bài. Cả lớp im phăng phắc chăm chú làm bài tập còn cha đeo kính đen take a nap (nghỉ trưa). Mà cha ngủ thật, ngủ mà không gật mới hay. Đeo kính đen để nhắm mắt nhưng chú nào ngó ngoáy cựa quậy làm gì sai trong lúc này cha đều biết. Làm như đeo kính đen để theo dõi các chú nghịch ngợm chứ không phải để ngủ (lén). Thế mới gọi là đơn sơ vui tính.

HỘ KHẨU NGOÀI ĐƯỜNG

Tôi được nghe kể rằng ĐGM Giuse Nguyễn Năng của Giáo phận Phát diệm là chủ quản Nhà Hưu dưỡng Phát diệm Xóm mới nơi cha Cố đang an dưỡng đã có lần nói đùa: *Cha Bao có hộ khẩu ngoài đường*. Nghĩa là cha luôn đi vắng. Muốn gặp cha thì phải liên lạc trước nếu không thì mười lần gõ cửa phòng có lẽ chín lần cha không có nhà. Tôi đang tự nghĩ có thể viết thêm điều này ở đây không. Niềm Mong ước thứ tư trong Tông thư của ĐGH Phanxico về Năm Thánh hiến: 4. *Tôi cũng mong đợi nơi anh chị em điều mà tôi yêu cầu tất cả mọi thành phần của Giáo hội: Hãy ra khỏi chính mình và đi về vùng ngoại ô của cuộc đời: "Hãy đi khắp tứ phương thiên hạ", đó là những lời cuối cùng Chúa Giêsu ngỏ với các môn đệ và hôm nay vẫn còn ngỏ cho tất cả mỗi người chúng ta (Mk. 16, 15)… Anh chị em đừng khép lại trong chính mình, đừng để mình ngột ngạt với những chuyện lẩm cẩm trong nhà, đừng để bị giam hãm trong những vấn đề nội bộ. Những vấn đề này sẽ được giải quyết nếu anh chị em đi ra ngoài để giúp những người khác giải quyết những vấn đề của họ và loan báo Tin mừng. Anh chị em sẽ tìm thấy sự sống khi trao ban sự sống, tìm thấy hi vọng khi trao ban hi vọng, tìm thấy tình thương bằng cách yêu thương.* (Trích Tông thư ĐTC Phanxico gửi người Tận hiến, Mong ước số 4).

Cha Bố là người hay đi ra bên ngoài bởi vì sức khoẻ vẫn còn cho phép ngài làm điều đó. Một mình một ngựa sắt. Lái xe gắn máy chạy giữa lòng đường phố Saigon thời bây giờ đòi hỏi một kỹ thuật cao. Ngày nào cha Bố cũng cỡi xe ngoài đường. Như thế là tốt, còn tốt hơn là ngồi trong căn phòng nhỏ đếm thời gian trôi qua của một ngày dài ở nhà hưu dưỡng. Khi ra đường cha luôn mặc áo tu sĩ (clergy shirt). Với chiếc cổ trắng mọi người có thể nhận biết cha là một linh mục, người bên lương thì thấy hình ảnh một ông cố đạo. Như thế đã là Truyền giáo theo một ý nghĩa cơ bản nhất của thánh Phanxico Assisi: Truyền giáo không chỉ bằng lời rao giảng nhưng còn bằng những cử chỉ và thái độ khi đi ngoài đường. Cha Bố vô tình đang làm theo mệnh lệnh của Chúa Giêsu: Hãy đi khắp tứ phương thiên hạ. Đó là đối với những người không quen biết. Còn đối với những người thân quen những nơi mà ngài lui tới hoặc là thăm viếng hoặc có công chuyện gì hoặc là chỉ đơn thuần để hiện diện với những người khác mà thôi thì cha Cố đã có một ngày sống không thửa thãi không vô ích trong quãng đời còn lại của một Linh mục. Đúng như những lời cuối trong Mong ước thứ tư của ĐTCPhanxico viết ở trên: *Những vấn đề của anh chị em sẽ được giải quyết nếu anh chị em đi ra ngoài để giúp những người khác giải quyết những vấn đề của họ và loan báo Tin mừng.*

Lời Cuối: Trong số nghĩa tử của cha Bố chỉ có một người làm linh mục là cha Peter Trần Đức Nam ở Quebec Canada và một người làm Phó tế Vĩnh viển ở Philadelphia Hoa kỳ. Thánh lễ truyền chức của hai nghĩa tử đều ở nước ngoài nên cha Bố không thể tham dự. Sáng sớm ngày 22 tháng Bảy cha Nam gọi phone báo tin cha Bố vừa qua đời bên Việtnam. Tôi vội đi lễ sáng như thường lệ nhưng hôm nay đặc biệt cầu nguyện cho Linh hồn thầy cả Giuse. Nhớ lại chuyến về thăm quê hương vào tháng Giêng năm 2013 tôi được gặp cha Bố lần cuối cùng ở căn phòng đơn sơ nghèo nàn của ngài tại nhà Hưu dưỡng Phát diệm Xóm mới. Biếu ngài hai cây thuốc lá PallMall mua ở Phi trường Đài loan vì tôi không bao giờ quên được hình ảnh một cha Bao trẻ trung 30 tuổi năm 1968 với điếu thuốc PallMall lúc nào cũng ngậm trên môi. Căn phòng chỉ có một chiếc giường gỗ sơ sài không chăn nệm không drap trải giường và không có máy lạnh như nhiều người khác. Một chiếc tủ quần áo mộc mạc. Một chiếc bàn gỗ vài ba cuốn sách nằm chơ vơ với một bình thuốc lào và một khay ly tách uống trà. Tất cả chỉ có thế. Viết đến đây bỗng dưng những kỷ niệm cũ với cha Bố lần lượt trở về trong ký ức của tôi, đặc biệt là vào ngày nghỉ lễ hay nghỉ hè ở TCV Qui nhơn anh em chúng tôi rủ nhau đến thăm cha Bố lúc làm cha sở Sông cầu. Một nỗi buồn miên man tràn ngập trong tâm hồn vì tôi không thể có mặt trong ngày lễ An táng của cha Bố. Tôi đã liên lạc với người thân nhờ làm một Vòng hoa Phúng điếu đặt bên quan tài thay mặt cho những người con nghĩa tử vì

tôi là trưởng nam. Tôi muốn nói đôi lời cuối cùng trước khi hình hài cha được ký gửi vào lòng đất lạnh. Nhưng không thể được bởi vì tôi đang ở xa cách chỗ cha nằm xa nửa vòng trái đất. Mà dầu cho có nói được đôi lời thì cha Bố có còn nghe thấy gì đâu. Tất cả mọi thứ ngôn ngữ trần gian đã trở thành vô hiệu. Không! Còn có một thứ ngôn ngữ không bao giờ vô hiệu. Đó là ngôn ngữ của tình yêu, The Language of LOVE. Tôi sẽ nói như thế này: *Chúng con vô cùng thương tiếc cha!* VĨNH BIỆT CHA NGHĨA PHỤ.

Philadelphia, Thứ Bảy 25 tháng Bảy, 2015
Giuse Trần Công Huấn